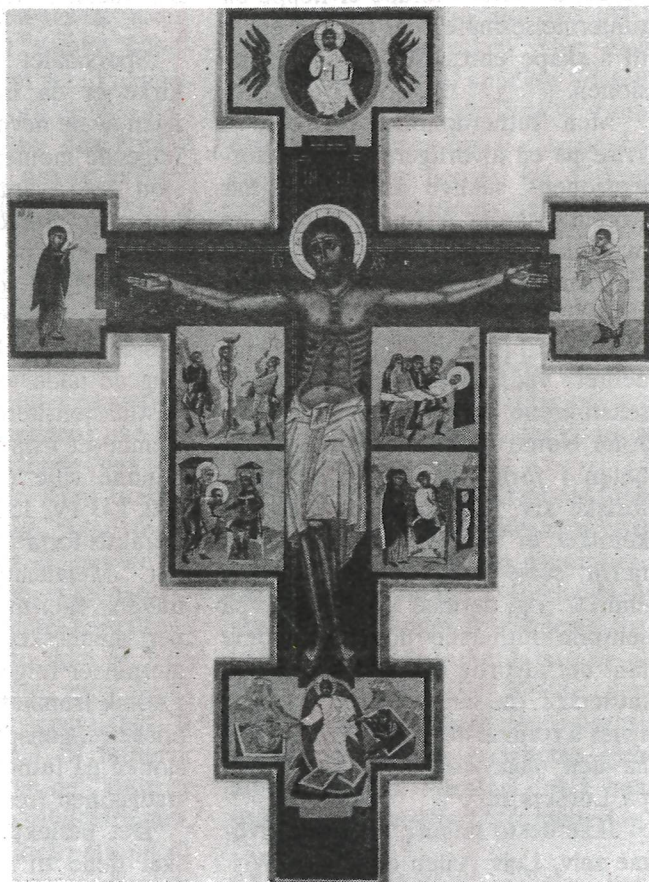
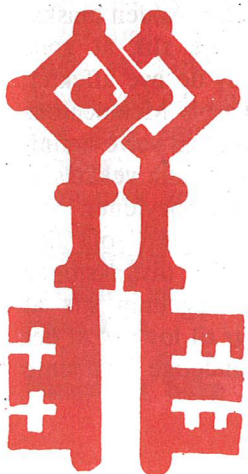
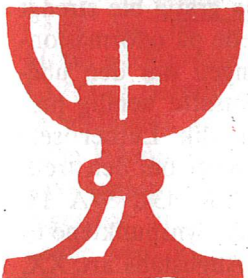
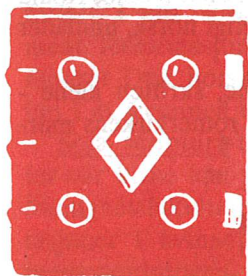

RE-FORMATIO

MEDDELELSER OM KIRKELIG FORNYELSE

2/1991

ISSN 0903-6113

Paven og den lutherske kirkeordning IV

Av Roald Flemestad

Vi bringer her 4. og sidste afsnit af lektor ved Diakonhøjskolen i Oslo, Roald Flemestads, artikkel. Da artikkelen er skrevet på et letforståeligt norsk, undlader vi at oversætte den.

5. Den norske kirkes lutherdom

Tanken om Luther som "tysk fører" på det åndelige område er neppe en tilnærmedelsesmåte som idag er egnet til å skape entusiasme for reformasjonen.

Men lutherdommen er også i krise på en alvorligere måte. Reformasjonens saklige anliggende har vært vanskelig å opprettholde, og man må kunne spørre hvorvidt vi kan kalle Den norske kirke "luthersk".

Denne problemstilling ble vi studenter ved Menighetsfakultetet i seksti-årene konfrontert med av John Nome som understreket mattheten i forholdet til den reformatoriske arv. For majoriteten av kirkefolk er "det spesielt lutherske" fjernt, "selve trosforestillingerne synes endret.. og dermed også synet på sentrale lutherske dogmer". Nome fant det alvorlig at "de helt sentrale lutherske trossannheter ikke lenger synes å romme det engasjement eller ha den engasjerende karakter som på Luthers tid".

Ikke desto mindre fremholdt Nome selv, Leiv Aalen og C. Fr. Wisløff reformasjonen som en gjenoppgivelse av evangeliet; de protestantiske particulae exclusivae - nåden

alene, troen alene, skriften alene - viste veien ut av romerkirkens mørke.

5.1. Idealene idag

Spørsmålet til dagens norske kirke er da hva som måtte være igjen av de nevnte trossannheter. De følgende momenter innbyr til diskusjon ved å antyde at "det spesielt lutherske" fremdeles står Den norske kirke fjernt:

Tanken om sola gratia ble strengt tatt oppgitt allerede på reformasjonstiden. Forestillingen om den ubetingede nåde forutsatte nemlig predestinasjonslæren slik Luther selv fremhevet i oppgjøret om den trellbundne vilje (BSLK 434, WA 18, 632, LU IV, 153ff). Synspunktene er i praksis forlatt i Augustana art. XX, når Melancthon antroposentrisk understreker hvordan Ånden omskaper menneskets vilje slik at gode gjerninger følger av de nye affekter. I norsk fromhetsliv ble Melancthons etiske religionpsykologi selve definisjonen på lutherdom, slik vekkelses-tradisjonen fremdeles bevidner.

Det beslektede begrep sola fide skal tjene til å sikre distinksjonen mellom lov og evangelium slik at evangeliet ikke blir til lov ved at det verdslige og det åndelige regimente

sammenblandes (WA 7.52, LU II, 20-6f). Denne tanke som Luther ikke ville oppgi om himmel og jord faller (BSLK 415), har vår egen kirke greit forlatt i sitt sosial-etiske engasjement. Reformasjonens lære har ikke hindret Den norske kirke fra å tre inn i et fremmed embede (CA 28).

Sola scriptura-tankens betydning for vår kirke kan passende avleses i Menighetsfakultetets ulike argumentasjoner i kvinneprest-saken. Kvinneprestordningen vil, uttalte fakultetet i 1917, "utvilsomt staa i åpenbar strid med Guds ord og den hellige skrift" og vil "gjøre den norske kirke til et samfund der er avveget fra sitt eget grundlag i skrift og bekjendelse". I 1921 het det igjen at kvinnelige prester er "stridende mot Guds ord og mot den lutherske kirkes skriftprinsipp". Derimot gjør i 1972 et flertall av fakultetets lærere gjeldende at "lærestridsspørsmål (som kvinneprestordningen) like lite kan avgjøres utelukkende ved eksegetiske argumenter som utelukkende ved dogmatiske.. Men overveielser av denne art er snarere av dogmatisk enn av eksegetisk natur.. (eftersom) menighetsforskrifter.. ifølge vår kirkes lære ikke er bindende selv om de måtte være frem satt med apostolisk myndighet (i Bibelen). - I forhold til luthersk dogmatikk ved MF er det klart at paven, midt i all sin ufeilbarlighet, kirkerettslig er forpliktet nettopp til radikalt å underordne seg apostolisk myndighet.

Under enhver omstendighet er fakultetets ulike læreutsagn selv-

motstridende og reiser enten spørsmålet om skriftens klarhet eller problematiserer hvilken betydning skriftordene skal tillegges. Parolen om "skriften alene" synes i visse henseende snarere å ha blitt et problem enn en løsning for dagens norske kirke.

6. Lutherdommen i krise

Men for oss studenter ved MF i seksti-årene var saken klar: Selv efter Vaticanum II, påpekte Wisløff, er "det katolske standpunkt fremdeles at vissheten om Guds åpenbaring ikke kan hentes fra skriften alene". Romerkirken hadde, med Aalens ord, falt i "den fristelse å sette mennesket i Guds sted, som pavedømmet er det fremste uttrykk for". Mot denne pervertering stod Luther med "med sin dype innsikt i den hellige skrifts sannheter og med et uforferdet trosmot", for å sitere Nome.

Spørsmålet er imidlertid om idealene i denne selvhøyoende antiromerske polemikk kan gjenfinnes i det faktiske kirkeliv. I virkelighetens verden er spranget fra luthersk teologi til historisk lutherdom overveldende: I teorien råder Kristus gjen- nom skriften i menigheten; i praksis regjerer imidlertid øvrigheten gjen- nom teologene i staten, for å hen- speile på E. Troeltsch's formulering.

6.1. Fra Luther til religiøs kantianisme

Teologiens grunnproblem er uten

tvil fortsatt reformasjonens spørsmålsstilling om hvordan mennesket skal kunne finne en nådig Gud (WA 40.II,328) . Ikke desto mindre må man spørre hvorvidt de svar som reformasjonen lot følge av læren om rettferdiggjørelse ved tro, fremdeles skal opprettholdes som kontroversteologi med front mot Rom. Forutfor den polemiske brodd mot andre kirkesamfunn må man konstatere at reformasjonstidens kampsaker ikke synes å fremstå som dagsaktuelle problemstillinger i Den norske kirke.

Besinnelsen på vår reformatoriske arv må derfor først skje som selvkritikk, idet vi spør hva som gikk galt. Som lutheranere må vi se i øynene at Luthers reformforsøk ble til protestantismen, en protest som frembragte en religiøs kantuanisme som sin vakreste frukt, hva enten denne "verdilære" manifesterer seg som individuell vekkelse eller som sosialetikk i samfunnet.

6.2. Den lutherske kirkeordning i lys av kirkekampen

Et selvkritisk oppgjør med den lutherske arv i vår kirke uttrykkes klart i Kirkens grunn som jo nettopp tilstrebet å gjeninnsette kirkeordningen som evangeliets ytterside. Mot tradisjonell lutherdom gjorde man gjeldende at tro og kirkeordning kan ikke adskilles, idet kampen for evangeliets renhet ikke kan begrenses til dogmatiske erklæringer, slik den strenge lutherdom ville.

Kirkekampen avslørte slik "lutherdommens 400-år gamle feiltagelse,

mente Karl Barth som skal ha uttalt da han fikk seg opplest Kirkens Grunn: "Jaså, er de ikke lutheranerne der oppe i Norge". Også den tyske bekjennelseskirke så seg tvunget til å fremheve nettopp kirkeordningens betydning for det åndelige liv. Om man forkynner evangeliet like rent som Paulus, men gjør det blant "Deutsche Christen", så er man dog vranglærer, mente Bonhoeffer: "Den rette lære blir vranglære i det øyeblikk den brukes mot den sanne kirke". Den egentlige kirke består ikke i bekjennelsens bokstaver eller individuell fromhet, men i et konkret menneskelig fellesskap. Jesu Kristi kirke har et sosialt rom, slik at man kan si: Her er kirken.

Rent praktisk ble man dernest slått av den omstendighet at fraværet av ytre ordninger tillot det nazistiske regime å kontrollere den lutherske kirke innenfra gjennom noe så trivielt som regnskapsførselens konsekvenser for personalpolitikken. Men kirkekampen aktualiserte også det prinsipielle spørsmål om hvordan den lutherske kirke skulle finne en forpliktende læreautoritet som kunne gi dogmatisk identitet. Heinrich Schlier mente å se faren for at lutherdommen under dekke av en abstrakt paulinisme fremstod som en form for gnostisk privatreligiøsitet.

Sammenhengen mellom kirkeordningen og en felles forpliktende lære ble også fremhevet av Bonhoeffer da han i fengselet efterspurte mulighetsbetingelsene for en fremtidig evangelisk kirke: "Det er spørsmål om det etter løsrivelsen fra pavelig og

verdslig autoritet, kan reises en autoritet i kirken som alene er begrunnet i ordet og bekjennelsen. Dersom en slik autoritet ikke lenger er mulig, da har den evangeliske kirke mistet sin siste chance. Da gies det kun (tre muligheter:) tilbakevenden til Rom eller under statskirke(ordningen) eller veien inn i den enkeltes (privatreligiøsitet) som en ekte protestantisk 'protest'..".

6.3. Det egentlige problem

Lutherdommens grunnsvakhet i kampen for evangeliets renhet synes slik å være forståelsen av kirkeordningen som et adiaforon. Den indre, åndelige virkelighet uttrykkes ikke gjennom en kirkelig sosial struktur. I vår norske kirke fremstår kirkeordningen i praksis enten som et "stillas" omkring de private karismer eller som en "kulisse" omkring de sosial-etiske merkesaker - i begge tilfelle som en uvesentlighet. I den foreliggende situasjon tjener derfor kirkedepartementet og det religiøse foreningsliv som substitutter for kirken som sosiologisk størrelse slik at det kan etableres et minimum av samhold omkring det religiøse og sosiale engasjement.

Men til tross for disse nødløsninger fremstår troen fremdeles som individuell kristelighet - en menings- og hjertesak slik Melancton ville. Det kirkelige samfunnsliv manifesteres ikke som sakramentalt fellesskap. Luthers ønske om å avsverge kirken som en legemlig forsamling, er lykkes over all måte.

6.3.1. Platonsk idéstat eller Guds kirke

Det er ikke vanskelig å dele reformatorenes frykt for en kirkelig organisasjon som stiller seg over skriften og ikke under den.

Dette problem løses imidlertid ikke gjennom en spiritualisering av kirken til et innvortes menings- og hjertefellesskap som kun gir seg ytre uttrykk i kerygmatiske og kultiske funksjoner i nasjonalstaten. Romersk kontroversteologi spurte da også ironisk på 1500-tallet om ikke reformasjonen i stedet for en kirke, forestilte seg det kristne fellesskap som en platoniam civitatem. Som vi har sett lot Melancton svare at den egentlige kirke, ikke er et externa politeia (BSLK 234,236,238).

Men spørsmålet er likevel om det ikke er nettopp dét kirken skal være. Den "Guds kirke" som NT omtaler som den tredje menneskehet ved siden av jøder og grekere (1 Kor. 10:32), er noe mer enn en uferdig samling av enkeltmennesker. Også i kirken som "Guds Israel" (Gal. 6:16) gies det en rettesnor - forskjellige fellesskapsstiftende kjennetegn, normer og strukturer, et regelverk og en praksis som konstituerer gudsfolket som sosiologisk fellesskap (jfr. også 1 Kor. 4:17, 7:17, 11:16, 14:33 i relasjon til 1:2, 10:17, 12:13).

6.3.2. Kan paven hjelpe oss?

Hvilken medisin man foreskriver for den syke, avhenger selvfølgelig av

alvoret i den diagnose som stilles. For dem som i dagens situasjon ser Den norske kirkes åndelige gehalt i oppløsning, må viljen til ekumenisk nytenkning være stor.

Pave Johannes Pauls besøk i sommer bidro utvilsomt til en ny innstilling til paven, en holdning preget av vilje til å se Roms biskop uten den tidligere polemikk. Således skrev "Vårt Land" på lederplass etter besøket: "Folk har møtt en pave som primært ønsket å knytte brorsbånd og forkynne Kristus.. Nordens folk har fått besøk av en skikkelse som mener alvor med det kristne budskap". I "Dagens" lederartikkel kunne man dernest finne en saklig anerkjennelse av pavens teologiske innsats: "Det skulle ha sett mye verre ut i kristenheten, både når det gjelder kampen mot fosterdrapet og mot nymnosteriske strømmer som har gitt oss kvinneprest-reformen, om ikke Johannes Paul 2. hevdet den gamle kristne tro mot tidens mote-ideologi".

TIL KALENDEREN

De københavnske Kirkestævner. Sammen med Menighedssamfundet Sankt Jakob-Fællesskabet ved Sankt Jakobs Kirke, Østerbrogade, København, afholder vi kirkestævne torsdag den 23. april. Kl. 17,00: Messe. Kl. 19,30: Foredrag ved fhv. folketingsmedlem Poul Dam: DRØMMEN OM EN VÆKKELSE.

Københavns Vesperring. Tirsdag den 2. april kl. 19 i Hans Egede Kirke, Vardegade. Prædikant: pastor Ole Skjærbæk Madsen. Lørdag den 18. maj kl. 17 i Skt. Jakobs Kirke, Østerbrogade. Prædikant pastor Bjørn Hansen.

Den amerikanske konfesjonelle lutheraner Richard John Neuhaus har gjort en lignende iakttagelse om paven: I den aktuelle historiske situasjon har den romersk-katolske kirke inntatt rollen som den ledende og klareste forkynner av evangeliet nettopp gjennom pave Johannes Paul. Herfra hører man langt tydeligere budskapet om rettferdiggjørelse ved tro, skriftens vidnesbyrd om Kristi kors og oppstandelse, enn fra mange av de kirker som påberoper seg arven fra reformasjonen.

Utfordringen til de lutherske kirker synes i denne situasjon helt enkelt å være på nytt - uten polemikk og mistro - å drøfte reformasjonens anliggende i lys av den faktiske foreliggende situasjon. I dette er en ny realistisk vurdering av pavens stilling mulig eftersom også den lutherske bekjennelse holder åpent at nettopp Roms biskop - for freddens og enhetens skyld - skal gies forrang blant biskopene (BSLK 464).

LITURGISKE BEMÆRKNINGER: PÅSKE

Påskan er kirkeligt set årets største højtide, ja, egentlig en højtidsperiode, hvor selve højtiden varer i hvert fald fra Palmesøndag til og med Hellig Trefoldigheds Fest. Forud for selve højtidsperioden går den lange forberedelsestid i forfaste (fra Søndag Septuagesima) og faste (fra Askeonsdag, onsdag efter Fastelavnssøndag). Efter selve højtidsperioden går den lange række af søndage efter Trinitatis.

Selve Påskan synes at have været fejret som kristen fest, i hvert fald fra en gang i det andet århundrede. De kristne har sikkert før den tid fejret en påske, som har haft store lighedstræk med den jødiske påske. Der var længe strid i Kirken om, hvornår Påskan skulle fejres: Skulle man følge den jødiske kalender, som var bestemt af månen? Så kunne festen holdes på den samme månedato hvert år; men det ville blive en skiftende ugedag. Eller skulle man ordne det sådan, at festen hvert år kunne fejres på de samme ugedage: Jesu død om fredagen og Hans opstandelse om søndagen? Så kunne man til gengæld ikke få den samme dato hvert år. I begyndelsen af 300-tallet lagde man sig fast på den ordning, som gælder endnu, og som er en vis blanding af sol-kalender og måne-kalender og hensyn til ugedagene: Påskedag fejres på den første søndag efter den første fuldmåne

efter forårs-jævn døgn.

Man mener, at den oprindelige kristne påske-fejring samlede sig i selve påskenaften. I en lang gudstjeneste læste man både profetier fra Det Gamle Testamente og beretningen om Jesu død og opstandelse efter Evangelisten Johannes. Derefter fulgte dåb og nadver. Det er rester af denne store samlede påske-tjeneste, der endnu udgør påskelørdagens gudstjeneste i Østens kirker og påske-nattens gudstjeneste Vestens kirker. (Om Påskenaften kan man læse en fin artikel af Ole Fr. Stjernfelt i Re-formatio 1974 nr.2)

I øvrigt har vi jo delt Påskens begivenheder ud på mange gudstjeneste-dage: Indtoget i Jerusalem Palmesøndag, Nadverens Indstiftelse og Fodtvætningen Skærtorsdag, Jesu tilfangetagelse og død Langfredag, Jesu opstandelse og åbenbaring for disciplene Påskedag og Påskemandag. Vor Påske er nok mere historicerende end den ældste: vi vil leve med i de historiske begivenheder; men den ældste påskefejring vil drage Guds-folket sakramentalt ind i Vor Herres Jesu Kristi overgang fra døden til livet (ordet påske betyder jo forbigang eller overgang).

Flere kirkelige højtider fejres med en oktav, en højtidsuge. Påskan fejres med en hel oktav af oktav, altså i syv uger indtil Pinse. Al den tid er højtide, jvf. bestemmelsen

om, at der i disse uger skal kimes mellem de tre sammenringninger til højmessen. Til disse syv uger slutter sig så Pinse-ugen, som også hører med til den egentlige højtidsperiode.

Kirken, også Den Danske, lægger

op til en stor højtidsfejring. Lad os også. Der kan ikke gøres for meget ud af Påsken.

Peter Østerby-Jørgensen
Galtrup.

Anmeldelse af Sangbog. BIBELHISTORISKE SANGE

om den gamle og nye pagt.

Samlet og udgivet ved Jørgen Glenthøj. Kan købes hos: Jørgen Glenthøj, Borum Byvej 4. 8471 Sabro. Pris: ved køb af 10 eks. pr. stk. kr. 122,-.

Som den ligger der på mit bord, er den jo flot - rød med Kristus i guldtryk.

Jeg tager den op. Dejligt format, ligger godt i hånden. Men den føles lidt løs. Kan den holde i brug? For det er det, den skal - bruges. Det er en god indbinding, så det skal nok gå. Men guldet vil slides af efterhånden, og det røde stofbind kan ikke rengøres, når det bliver nusset.

Hvad så med indholdet?

Som man lige slår op, kan man se det med det samme. Teksten står godt på siderne med et letlæseligt tryk. Fint.

Men så til det vigtigste - sangene.

De er anbragt i den bibelske rækkefølge med en om bibelen, 122 fra den gamle pagt, 80 fra den nye, 5 fra kirkehistorien og 1 om forjættelsen. Og der er indledningsvis en glimrende indholdsfortegnelse med en overskrift fra bibelen på venstre side og den tilsvarende sangs titel på højre. Bag kan man se, hvorfra

sangene er hentet, der er en liste over forfatterne til de få sange, der ikke er af Grundtvig, og komponisterne. Til allersidst en alfabetisk ordnet indholdsfortegnelse.

Men lige inden denne findes et par sider med ordforklaringer. Og de er nødvendige - måske endda ikke dækkende nok. Der står godt nok ovenover: "Ord, som de fleste voksne forstår og vil kunne forklare for børn, er ikke medtaget."; men det er nok en for optimistisk betragtning.

I det hele taget er det nok for optimistisk at tro på en større udbredelse af denne sangbog.

Ved gennemlæsningen (uden at synge melodierne) har jeg vekslet mellem en glæde over Grundtvigs ofte meget fine vers og fortælleglæde og en irritation over alt det, der ikke lige var til at forstå. Hvis jeg ville, kunne jeg studere det nærmere; men hvor mange ville ikke give op?

Så jeg tror ikke, at det ene og for

mig væsentligste formål med sangbogen, nemlig at medvirke til menighedens tilegnelse af bibelhistorien kan opfyldes uden en bearbejdning af

mange af sangene evt. med tilføjelse af nogle nyere sange; men hermed går så et andet formål tabt.

Anne Jeppesen.
Frederikssund.

IKONER

Er det noget for vor kirke?
Hvad er i grunden en ikon?

Ordet ikon er græsk og betyder slet og ret billede. Men når vi taler om ikoner, så tænker vi dermed på ganske særlige billeder, billeder af Kristus, Maria, helgener og bibelske

hændelser. Ikonmaleriet indtager en særstilling i kunstens historie. Ingen anden kunstart har således kunnet trodse tidens forandringer og stilarter. Derfor vil man gerne se netop

ikonmaleriet med dets strenge bundne form og dets ophøjede klarhed og skønhed som Helligåndens gave til Kirken.

Ikonens historie kan følges meget langt tilbage i tiden. Den faste form var tidlig udviklet og befæstet og er siden overleveret gennem århundrederne frem til vor egen tid. De ældste bevarede ikoner er fundet på klosteret på Sinai og er fra fire-femhundredtallet. Formodentlig er der malet ikoner endnu tidligere, måske allerede fra tohundredtallet. Mange mener, at netop det hellige land er ikonens hjemland. Ikonmaleriet blev tidlig den østlige Kirkes egen kunst, og det er den ortodokse Kirke, som har ført ikonmaletraditionen videre til vor egen tid.

Vi tænker os vel som oftest ikonen som et stykke kristen kunst, malet på en træplade. Men ikoner kan også være billeder malede direkte på murpudset f.eks. i klostre og kirker. Der kan også være tale om mosaikarbejder.

Hvad er det da, som gør en kristen billedfremstilling til en ikon? Jo, der findes visse grundregler for at et billede med kristent indhold skal kunne kaldes en ikon. For det første må billedet have et klart kristnet indhold. For det andet må disse fremstillinger være i ikontraditionens ånd, såvel med hensyn til form som indhold. Indholdet bestemmes af skriftens udsagn og Kirkens tradition. Ikonerne skal også være malede efter en særlig metode med hensyn til selve materialet. Endvidere må billeder, som skal kaldes ikoner,

være malede i en sand tro på Kristus og hans Kirke. Ikoner males i andagt og bøn af kristne mennesker for andre kristne.

Kan disse billeder komme til at betyde noget for os, som lever i den lille kirkeprovins, som kaldes den (danske) kirke?

I den vestlige verden er vi fattige på hellige billeder, billeder til undervisning og andagt. Det hellige billede, den sakrale kunst begyndte allerede med middelalderens udgang at svækkes med hensyn til sin sakrale karakter. Kirkens egen tradition blev mere og mere forandret under påvirkning af sekularisering og den i vesten stadig mere tiltagende individualisme. Der har visselig eksisteret kunst i kirkerne også efter middelalderen, men nogen sakral kunst i ordets dybeste betydning kan man ikke tale om. En individualistisk farvet kunst kan aldrig fungere på samme måde, enkeltvis og kollektivt, som den kunst, der på en mere objektiv måde fremstiller det hellige. Individualismen indebærer altid en begrænsning, nemlig til et individs subjektive synsmåde. Den kristne tro er noget objektivt og kræver derfor en objektiv fremstillingsmåde, fri for personlig forgodtbefindende, så langt dette er muligt.

Vor egen tid mangler til visse ikke billeder, vi overøses daglig med billeder fra TV, aviser, reklamer, information osv, men hellige billeder mangler vi næsten helt. Kirken har ingen billedskat i dag. Den befinder sig i en billedkrise, som ellers er sjældent i Kirkens historie. Man-

gelen på hellige billeder er til skade for Kirken på mange måder, særlig fordi fraværelsen af en Kirkens ikonografi må tolkes som en fornægtelse af Guds muligheder for at tale til os gennem vore sanser. Gud har skabt os som vi er med øjne, øren, hjerte og forstand. Gennem Kristi forsoningsoffer har hele skabningen delagtighed i frelsen og derfor kan også det skabte tages i brug til at forkynde skaberens herlighed. Det er vigtigt for den åndelige oplevelse at få lov til at bruge alle sine sanser. Saligheden består i at skue Gud. Den virkelige skuen af Gud hører himmelen til, men de hellige billeder, ikonerne, vil afspejle himmelens herlighed her og nu. "Nu ser vi i et spejl, i en gåde, men da skal vis se ansigt til ansigt" 1.Kor.13,12. I vor tid sker der noget mærkeligt: blandt troende mennesker har ikonen fået større betydning for deres åndelige liv. Overalt i verden i dag er der mennesker, som maler ikoner til ledelse og trøst for mange troende. Nu er det ikke bare den ortodokse Kirke, som værner om ikonmaleriets plads i Kirkens liv. Inden for alle kirker opdager man i dag, at der mangler noget, det hellige billede. Ikonen er svaret på dette savn. Herigennem er ikonen også kommet til at spille en rolle af stor økumenisk værdi.

Når man i dag besøger unge kristne mennesker på deres værelser, f.eks. i deres studenterbolig, så møder man på deres vægge reproduktioner af ikoner. Dette fortæller at ikonen opleves som aktuel kristen kunst.

Den er på vej til at indtage en selvskreven plads i kristne menneskers liv og miljø. Hvad er det, som gør at ikonen fremstår som et svar på ønsket om hellige billeder, billeder, som står i Kirkens og den enkelte kristnes tjeneste?

Ikonkunstens store styrke ligger i at billedets åndelige indhold stilles i centrum, kunstneren træder tilbage og er kun et redskab. Han må underordne sig ikonografiens regler.

Det er svært at finde et rigtigere kunstnerisk udtryk for de kristne grundsandheder end det, som kommer til udtryk i ikonerne. Ikonens væsen er at gøre det, som den fremstiller, nærværende. Dette betyder således ikke, at billedet i sig selv med sine farver og former på et stykke træ eller på en væg selv er genstand for andagt og ærbødighed. Det er billedets indhold, som vises ærbødighed og er genstand for andagt og tilbedelse. Som en forklarende sammenligning kan vi tænke på, hvad de fotografier, vi ejer af nære og kære, betyder for os. Det er ikke selve fotoet af den elskede, som den forelskede viser sin kærlighed, når han i sin ensomhed berører det med sine læber. Nej, adfærden er rettet mod den elskede selv, fraværende, men dog nærværende. På samme måde er det med ikonen. Den gør et endnu større kærlighedsforhold nærværende og håndgribeligt, nemlig mellem Gud og mennesket, Guds kærlighed til sin skabning, til menneskeheden og Kirken.

I begyndelsen skabte Gud, han skabte hele verden, jorden, universet, ja

alt, men også mennesket, og mennesket skabte han til sit afbillede, sin ikon. Mennesket er Guds ikon. Det er derfor vi har buddet om at elske hinanden. Vi er alle skabte til Guds afbillede. Men vi mennesker er gennem syndefaldet blevet meget ufuldstændige billeder af Guds væsen og kærlighed. Der findes imidlertid et menneske, som har den rette lighed med Gud, som på fuldkommen måde afbilder Guds herlighed, og det er Guds egen søn Jesus Kristus. Han er det fuldkomne menneske. Han er Guds ikon. Gud selv kan vi aldrig gøre noget billede af. "Ingen har nogen sinde set Gud..." Johs. 1,18, men Kristus har åbenbaret Gud for os. Derfor er Kristusikonet den mest elskede og tilbedelsesværdige af ikoner. Dog forholder det sig således, at alle andre ikoner, det være sig af Maria, af apostlene og helgenerne eller af andre hellige mænd og kvinder eller skildringer af hellige hændelser, alle viser de vejen til Kristus. Således er alle sande ikoner bærere af Kristi guddommelige herligheds genskin. Man taler ofte om ikonerne som vinduer mod den åndelige virkelighed, som er så svær at forstå og fornemme med vor mangelfulde sanseudrustning. Når vi tænker efter,

Billedet på Re-formatios forside er malet af Sven-Bertil Svensson.

har vi mange billeder og symboler, som gør det åndelige nærværende i det kristne liv. Vi har Ordet, skriften, som også er en Guds ikon, vi har liturgien, dåbens vand og nadverens brød og vin, som på den mest fuldkomne måde gør Kristi guddommelige herlighed nærværende. Billederne er absolut nødvendige i Kirkens liv. Vi er ikke bare åndsvæsener, men vi består af både ånd, sjæl og legeme. Vi er også materie, og derfor behøver vi materie for at kunne forstå og opleve. At levedegøre dette behov er ikonernes opgave.

Ikonerne kommer som sagt for mange som et svar på en længsel efter rigtig andagtskunst. Der findes allerede mange hjem og kirker i vort land, som har skaffet sig ikoner til opbyggelse og glæde. Nu må man også håbe, at denne nyvakte interesse for ikonkunsten kommer til at påvirke kirkens mænd, når det drejer sig om at træffe beslutninger om ny kunst til kirker og menighedshjem, og at kunstnere udses efter deres evne til at føre denne ikonkunstens ånd og væsen ind i menighedens midte.

Sven-Bertil Svensson
svensk ikonmaler.

Oversættelse: Johs. M. Nielsen.

Fællesskabet KIRKELIG FORNYELSE

LANDSKONVENT 1991

Hovedtema:

FRIHED - for Kirken, Sagnet og Den Enkelte.

9.- 11. maj

i

**Frederikssund Kirke og Præstegård
Kirkegade 9
3600 Frederikssund.**

FRIHED

er eet af de store, gode ord for de positive værdier i tilværelsen. Vi håber på den og kæmper for den, når den er truet eller taget fra os. Vi bekæmper dens modsætninger, og vi leder efter grundlaget for den.

Når vi tror på og håber på, at Guds Rige skal bryde frem til sejr i os og gennem os og ende med at være tilværelsens endemål, er friheden en væsentlig del af dette gudsrige. Hvis Kristus skal være et troværdigt tegn på gudsriget, må friheden også være et afgørende kendetegn på Kirken. Kirken skal selv være fri og pege på frihedens bæredygtige forudsætning.

Vi er kirke, både som verdenssamfund, lokalmenighed og som enkeltpersoner.

På dette års landskonvent vil vi som fornyelsesbevægelse i Kirken samle os om grundlaget for vor frihed i disse tre sammenhænge, gennem foredragene og i oplevelsen og fremførelsen af gudstjenesterne og samværet. Vi er særlig glade for, at hovedforedraget belyses af

en kristen fra Østeuropa, hvor oplevelsen af frihed, både som fraværende og genvundet, folkeligt og kirkeligt, og sammenhængen i dette har været stærk og personlig for mange.

Vi byder i særdeleshed pastor Christian Führer, Leipzig, velkommen til samværet med os, men også de øvrige foredragsholdere og hermed alle, som følger indbydelsen og opfordringen til at deltage i dette års landskonvent, og vi siger tak til værtskirken, værtssognet og værtspræstefamilien, fordi de vil modtage os og danne den ydre, gode ramme omkring stævnet.

VEL MØDT til, i lyset af festen for Herrens himmelfart, at få en smag af "Guds børns herlige frihed"! (Rom. 8,21).

FÆLLESSKABET KIRKELIG FORNYELSE

Poul Exner
formand

PROGRAM

Kristi Himmelfartsdag den 9. maj.

Kl. 17,30 - 18,15: Ankomst og aftensmad.
Kl. 18,30: Vesper og velkomst (i kirken). Liturg: pastor Frede Møller, Hinge. Prædikant: Pastor Poul Exner, Albertslund.
Kl. 19,30: Frihed - for Kirken. Foredrag ved pastor Christian Führer, Leipzig. Oversættelse ved Gudrun og Olav Fog.
Kl. 22,00: Completorium. (i kirken)

Fredag den 10. maj.

Kl. 8,00: Festmesse. Prædikant: pastor Helge Tagatz, Sengeløse. Celebrant: pastor Olav Fog, Blåhøj.
Kl. 9,30: Morgenmad.
Kl. 10,15: Generalkapitel efter dagsordenen.
Kl. 12,00: Tolvsang (i præstegården)
Kl. 12,15: Frokost og kaffe.
Kl. 14,00: Udflugt til Jægerspris Slot og Poulsens is-bod.
Kl. 16,30-17,00: Evangeliserende møde på

Torvet.

Kl. 17,00: Procession til kirken. Festvesper. Liturg: pastor Frede Møller, Hinge, prædikant: pastor H.C. Christensen, København.
Kl. 18,30: Middag.
Kl. 20,00: Frihed - for sognet. Foredrag ved pastro H.J. Thorsgaard Mortensen, Øster Assels.
Kl. 22,00: Completorium (i kirken)

Lørdag den 11. maj.

Kl. 8,00: Messe. Prædikant: pastor Jesper Serner-Pedersen, Holbæk. Celebrant: pastor Knud Christensen, Frederikssund.
Kl. 9,00: Morgenmad.
Kl. 10,00: Frihed - for den enkelte. Foredrag ved pastor Ole Skjerbæk Madsen, København.
Kl. 12,00: Tolvsang (i præstegården).
Kl. 12,15: Frokost.
Kl. 13,30: Afslutning på Generalkapitel.
Kl. 15,00: Lovsang og Bøn og Velsigneise.

PRAKTISKE OPLYSNINGER

Under hele landskonventet er der lejlighed til privat skriftemål.

Der er mulighed for privat indkvartering. Konventsafgift: Kr.100,- for hele landskonventet. For enkelte foredrag betales kr.25,-.

Priser for mad: Fremgår af tilmeldingsblanketten.

Tilmelding til måltider sker senest den 15. april til FKF's regnskabsfører, pastor Olav Fog. Enhver deltager i Landskonventet, som ønsker at få tilsendt hæftet med tidebønner, bedes henvende sig til Knud Christensen, Kirkegade 9, 3600 Frederikssund. Tlf. 42 31 03 39.

Mødeleder: pastor Poul Exner.

TILMELDING

Navn

Adresse

.....

Telefon

anmelder hermed min deltagelse i Fællesskabet KIRKELIG FORNYELSEs landskonvent i Frederikssund den 9.-11.maj 1991 og ønsker at deltage i følgende måltider:

Torsdag den 9.maj: Aftensmad 20 kr kr.

Fredag den 10.maj: Morgenmad 15 kr kr.

Frokost 25 kr. kr.

Middag 30 kr. kr.

Lørdag den 11.maj: Morgenmad 15 kr kr.

Frokost 25 kr. kr.

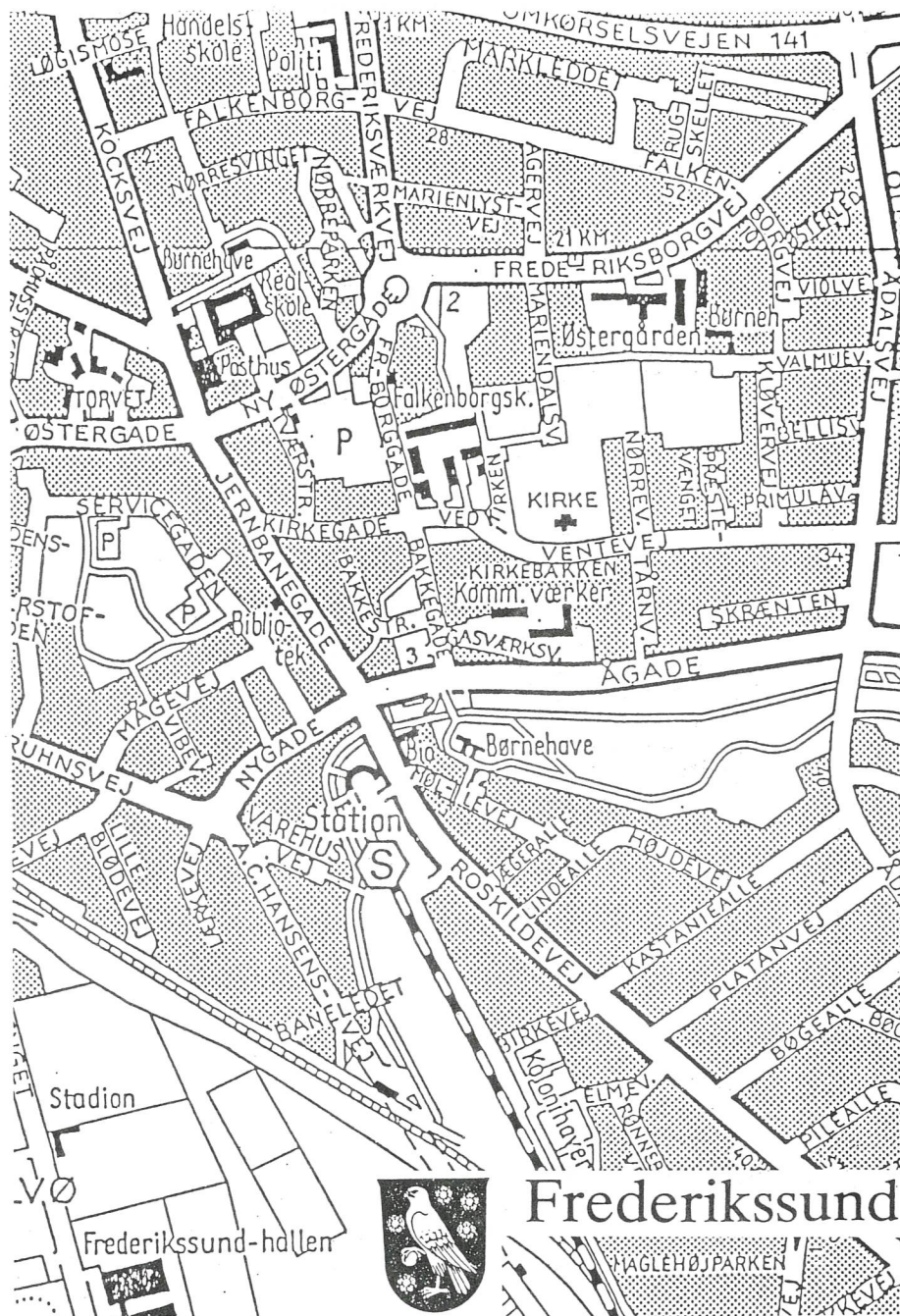
Pris for måltider i alt kr.

Konventsafgift (100 kr., 75 kr., 50 kr. eller 25 kr.) kr.

At betale i alt kr.

Bøbet er indsendt til FKF's regnskabsfører pastor Olav Fog, Præstegårdsvej 11, Blåhøj, 7330 Brande. Postgiro nr. 2 08 81 42 pr. check/pr. giro.

Drikkevarer købes på stedet. Kaffe 10 kr. Anmeldelse til måltider er bindende og skal ske senest den 15. april.

ET SVAR FRA ROM

Efter pavens besøg i Danmark i sommeren 1989, arbejdede det høj-kirkelige præstekonvent i København med de taler og prædikener der blev holdt i den anledning. Resultatet af dette arbejde blev et åbent brev til de danske biskopper og et til biskoppen af Rom, begge breve blev bragt i Re-formatio 2/1990.

I Re-formatio 3/1990 kunne vi bringe et svar fra to af de danske biskopper, nemlig Henrik Christiansen i Ålborg og Th. Græsholdt i Maribo. Først nu kan vi bringe et

svar fra Rom. Thi: det åbne brev til biskoppen af Rom sendte vi først til den romersk-katolske biskop i Danmark, som straks sendte det tilbage med den besked, at det skulle sendes til den pavelige nuntius i Vedbæk, men at vi sandsynligvis intet svar ville få. Det fik vi heller ikke, det eneste vi kunne få at vide ved telefoniske henvendelser var, at brevet var ankommet til Vedbæk. Så besluttede vi i oktober 1990 at sende det til paven via Kardinal Willebrands. Til ham skrev vi følgende:

BREV TIL ROM

Den 30. oktober 1990.

Kære Kardinal Willebrands.

I juni 1989 ved Pavens økumeniske møde i Moltkes Palæ overrakte en præst fra den evangelisk-lutherske kirke i Danmark Dem et brev med informationer om den høj-kirkelige (katolske) bevægelse i Den danske Kirke. På baggrund af dette brev tillader vi os at henvende os til Dem og håber, at De vil kunne hjælpe os i en vigtig sag.

Vi har hørt og overvejet, hvad Paven har sagt i taler og prædikener. Og vi har skrevet et brev til ham i samme ånd, hvori han har talt til os. Dette brev er i kopi vedlagt her sammen med kopi af et brev til vore egne biskopper.

Vort brev til Paven blev først sendt til biskop Hans Martensen. Han sendte det imidlertid tilbage og fortalte os, at den rigtige adresse var den apostolske nuntius i Vedbæk. Dertil blev brevet da sendt, og er - har vi fået at vide telefonisk - også blevet modtaget. Men mere er der ikke sket. Vi har derpå erfaret, at det er normal procedure, at Paven selv aldrig får sådanne breve at se.

Derfor beder vi nu Dem overgive Paven vort brev med de svar og

overvejelser, vi på baggrund af hans udtalelser har formuleret. Vi forventer, at Paven vil være interesseret i at kende vor reaktion på hans besøg og på hans taler og i at erfare om vor tilstedeværelse og vort virke indenfor den danske lutherske kirke.

Vi håber meget, at De har mulighed for at hjælpe os med denne sag. På forhånd tak.

Deres i Kristus.
Hans Chr. Christensen, København.
Knud Christensen, Frederikssund.

Herefter modtog vi følgende brev skrevet på engelsk, oversat af Birte Christensen:

E Civitate Vaticana, die December 6th, 1990.

PONTIFICIUM CONSILIUM
AD CHRISTIANORUM UNITATEM FOVENDAM
Kære Pastor Christensen.

Jeg har modtaget Deres venlige brev af 30. oktober 1990, adresseret til Hans Eminence, Kardinal Willebrands, tidligere præsident for dette pavelige råd til fremme af kristen enhed.

I denne forbindelse vil jeg gerne forsikre Dem om, at Deres økumeniske interesse og Deres opmærksomhed overfor pave Johannes Pouls udtalelser i anledning af hans pastorale besøg i de nordiske lande, i høj grad påskønnes. Selv om det ikke er pavens vane at besvare breve, der har været offentliggjort, betyder det ikke at sådanne breve ikke når frem til Hans Hellighed. De bliver desuden omhyggeligt studeret af statssekretæren og især af dette pavelige råd.

I Deres brev betoner De, at det er tvingende nødvendigt at fremme de økumeniske bestræbelser. Det er naturligvis også vort inderlige ønske og vor brændende bøn. Alle vore bestræbelser er jo rettet mod det mål, som vor Herre bad for, nemlig foreningen (enheden) af alle hans disciple.

Jeg følger mig overbevist om, at De sammen med andre i Danmark vil støtte disse bestræbelser på den måde som De har mulighed for, og især ved Deres bønner.

Med personlig hilsen er jeg
Deres i Kristus hengivne
Edward I Cassidy
Tit. Archbishop of Amantia.
President.

EN BEMÆRKNING

til Kim Thinggaards artikel: Hvad skete der med gudstjenesten i Danmark efter reformationen? i Re-formatio 5/1990:

Kim Thinggaard er sig sikkert bevidst, at hans artikel handler om Gudstjenestens ordlyd, og for så vidt er der ingen indvending at gøre mod hans fremstilling. Men en gudstjeneste er jo andet end ordlyd (ritual), den er også udførelse (ceremoni); disse tilsammen dækkes af begrebet liturgi. For så vidt angår ceremonierne kræver Kim Thinggaards fremstilling en bemærkning.

På det ceremonielle område har Den Danske Kirke været sparet for i hvert fald den fulde konsekvens af det forfald, som har ramt nogle af de lutherske kirker. Alteret er stort set blevet respekteret som messens sted, præsten er gået til alteret, også selvom der ikke blev fejret nadver. Ligeledes er messeklæderne aldrig formelt afskaffede, og der har vel altid været steder, hvor de har været i brug. Alterduge og lys har altid været påbudt, selvom lysene nok i visse tider kun har været tændt ved selve nadverfejringen. Præste- og bispevielserne har altid bevaret et i og for sig ret katolsk ydre præg, en latinsk antifon og kollekt er jo stadig mulig ved disse lejligheder. At ceremonierne har overlevet, er vel baggrunden for, at man i dette århundrede i så høj grad har kunnet gennemføre den fornyelse af liturgien, som trods alt har fundet sted; på dette område har den kirkelige

fornyelse i England og Sverige haft langt vanskeligere kår.

I øvrigt bør der måske føjes et korrektiv til Kim Thinggaards omtale af, hvad der er menighedens led i en luthersk højmesse: Han nævner her de såkaldte ordinarie-sange (Kyrie, Gloria osv.), men proprie-sangene til indgang, mellem læsningerne, til offergang, altergang og udgang må da ikke glemmes. Det er dem, vi udtrykker med vore danske salmer, og en besindelse på dette må være den bedste vejledning for præsten i administrationen af det såkaldte frie salmevalg. Velvalgte salmer fra Den Danske Salmebog kan langt hen give højmassen det evighedsperspektiv, som Kim Thinggaard efterlyser, også selvom man ikke gennemfører de ordinarie-prosa-sange fra den latinske messe - eller måske blot gennemfører nogle af dem. Forkert valgte salmer kan derimod kvæle evighedsperspektivet i selv den højmesse, som er nok så vel udstyret med klassiske led fra den latinske messe.

De rette salmer og gode ceremonier, så er der ingen, der vil mistænke Den Danske Højmesse for at være et kristeligt møde, så er det klart, at vi bygger på traditionens grund.

Peter Østerby-Jørgensen.
Galtrup.

FAKTA OM NOGLE BEVÆGELSER I CHURCH OF ENGLAND

Følgende oplysninger om bevægelser i Church of England har vi fået af den engelske præst Sydney Linton.

1. Biskoppen af Londons liste.

For at måle styrken i modstanden mod præstevielse af kvinder blev præster i 1988 indbudt til at indsende deres navn til et fortroligt register - The Bishop of London's List - indeholdende navne på dem, som er imod ordination af kvinder til præste- og bispeembedet. Henved 3000 præster - d.v.s. ca. en fjerdedel af præsterne i Church of England - indsendte deres navne.

2. Den åbne liste.

Idet man gik ud fra, at nogle præster i visse stifter kunne have gode grunde til ikke at ønske deres navne offentliggjort, blev en ny liste stillet op - The open List - bestående af navne på dem, som er parat til åbent at erklære deres modstand. Resultatet blev offentliggjort i december 1988 (anden udgave i april 1989) med en liste på 2250 navne: over 40 sider med ca. 50 navne og adresser på hver, stift for stift, præster i embede og pastores emeriti opført på hver sin liste (mange pensionerede præster fortsætter med at gøre tjeneste søndag efter søndag). Denne liste er en meget sigende fortegnelse over udbredelsen af modstanden mod præstevielse af kvinder.

3. The Church Union - Catholic Renewal - Renewal Mission

(noget i retning af Kirkelig Fornyelse i Sverige) er fortsat centrum i den katolske fornyelsesbevægelse i Church of England, som opfordrer os til at overveje

det KALD, som lyder fra Gud til enhver af os
den SENDELSE, som får os til at stå op og gå
den ENHED, som behøves for at gøre vore ord og handlinger virksomme.

4. AAM - The Association for the Apostolic Ministry

(kan sammenlignes med Kirkelig Samling i Sverige) Bevægelsen forener katolsk-sindede og evangelikale (høj- og lavkirkelige) i Church of England. Udtrykt med bevægelsens egne ord:

den bekræfter (affirms) at præsteembedet - også omfattende den ledende funktion - er en gave fra Gud til hans Kirke, som må modtages og udøves i overensstemmelse med Hans åbenbarede vilje,

afviser (rejects) den tanke, at præstetjenesten kun er en menneskelig ordning, som oprettes og formes uden hensyn til noget bindende grundlag, bekræfter (affirms) med beklagelse, at fuldt ud autentiske tjenester ofte er blevet nægtet kvinder i Kirken, og forpligter sig selv til at bøde på dette misforhold,

afviser (rejects) den formening, at ordination af kvinder til præste- og bispeembedet (sådan som det nu kendes og udøves i Church of England) skulle udgøre et ægte, bibelsk embede ... (og så videre).

5. Cost of Conscience (samvittighedsomkostning)

I 1987 mødtes seks sognepræster i Oxford ud fra den overbevisning, at omfanget af modstanden mod kvinders præstevielse nu burde gøres kendt. Tre år senere var de blevet 3000.

De blev kaldt "Cost of Conscience", fordi de var optaget af, hvad der ville ske med dem, som ud fra deres samvittighed ikke ville kunne fortsætte deres præstetjeneste, hvis Church of England besluttede at ordinere kvinder.

Den første konference i Oxford i Keble College i juni 1988 samlede 250 præster med vidt forskellig baggrund og kirkesyn. Den anden konference blev holdt i kirkeprovinserne York (ærkebispedømmet York) i februar 1989. Den tredje konference blev holdt i oktober 1989 i Church House, Westminster, hvor Church of Englands General Synod holder møder. Denne konference havde deltagelse af 1100 gejstlige - måske det største antal sådanne, som nogensinde har været samlet i England. De vedtog denne resolution:

"Vi biskopper, præster og diakoner i Kirken, samlet til kongres i Westminster 30. oktober 1989 er enige om, at kirkeprovinserne Canterbury, York og Wales ikke har autoritet til ensidigt at fortsætte med (forslag om) ordination af kvinder til præsteembedet. Ej heller kan vi anerkende som præster i Guds Kirke "præsteviede" kvinder.

Den beskyttelse, som den foreslåede lovgivning tilbyder, er efter vor opfattelse aldeles utilstrækkelig for biskopper, præster og lægfolket.

Vi er enige om at fastholde katolsk tro og apostolisk skik og om at bekæmpe ordination af kvinder til præsteembede i Church of England og i Church in Wales både nu og efter en mulig vedtagelse af lov herom.

Vi forpligter os til at støtte hverandre moralsk, juridisk og finansielt.

Eftersom den foreslåede lovgivning ikke drager omsorg for fortsættelsen af rækken af biskopper, som ikke samtykker i kvinders ordination og som ikke tillader sådanne at virke som præster eller biskopper inden for deres sogn eller stift, imødeser vi modstræbende, at vi kan blive nødt til at søge sådant biskoppeligt tilsyn bortset fra lovgivningens bestemmelse."

Foruden nogle få indbudte tilhængere var det endelige tal på de tilstedeværende 1073 gejstlige.

Et forslag om at mildne udtrykket "bekæmpe" til "modsatte sig" blev forkastet.

"Cost of Conscience" planlægger fire regional-synoder i oktober 1990 på fire vidt adskilte lokaliteter, hvor biskopperne går stærkt ind for præstevielser af kvinder, nemlig Southwark, Bristol, Manchester og York. De håber på deltagelse af mange hundrede hvert sted.

Fra engelsk v/
Hans Christian Christensen.

Derfor blev jeg højkirkelig

Det har altid været selvfølgeligt for mig at bede til Gud og gå i kirke. Mine forældre sendte mig i søndagsskole som jeg fulgte trolig uden at det morede mig. Det gjorde gudstjenesten i kirken heller ikke, men jeg sad og kiggede på kalkmalerierne på hvælvingerne selvom jeg ikke forstod noget af dem.

Så blev jeg KFUM-dreng. Kr. Himmelfartsdag marcherede vi en stor flok til møde på Grøndalssletten og sang Kristi stridsmænd. Hold blot skansen, se jeg kommer, det er Jesu bud. Syng ham kækt som svar tilbage: ja vi vil o Gud, skrålede vi af fuld hals. Olfert Ricard blev mit idol. Jeg så ham personligt tre gange. Jeg var 15 år da han døde. Da jeg begyndte at tænke på hvad jeg skulle bestille i livet var der vist aldrig tvivl om at jeg skulle være præst. Det år jeg blev student mødte jeg Tidehverv. Det ramte mig som et kølleslag. Mennesket kan ikke finde Gud. Men Gud kan finde mennesket, blev det tordnet ned over os. Alt hvad der var af intellekt, friskhed, godt humør var ildfulde tilhængere af Tidehverv. Var man ikke 100% Tidehverv var man barthianer.

Det var i 1931.

Fortryllelsen af Tidehverv varede ikke længe. Det var vist talen om løgner i Ny Testamente, der fik mig til at bakke ud.

Jeg havde den unge Luther som speciale i kirkehistorie. Lutheranismens ægthed og berettigelse forekom mig indlysende.

Grundtvig kom ind i billedet. De grundtvigianere jeg traf forekom mig en lukket klike, som jeg ikke havde fællesskab med. Men Grundtvigs opdagelse af den opstandne Herres nærværelse ved dåb og nadver greb mig.

1934 var jeg på cykeltur til studentermøde i Lillehammer. Der mødte vi den svenske ungkyrkorørelse. Her var en kirkevækkelse blandt unge som gjorde indtryk.

Jeg kom i forbindelse med frikirkefolk og katolikker. Jeg kunne ikke tvivle på at de var sande kristne.

De første 20 år af min præstetid var i udpræget indremissionske sogne, mange i kirke og til alters. Jeg oplevede fællesskabet mellem Guds folk. Men dette fællesskab strakte sig ud over den indremissionske kreds.

Omkring 1950 blev jeg indbudt til

det første åbne møde som Teologisk Oratorium foranstaltede i Haslev. Da jeg var med til den første tidebøn i Haslev Kirke slog det mig øjeblikkeligt: Det er rigtigt! Det er godt! Siden har jeg bedt tidebøn hver dag. Jeg er aldrig blevet træt af det.

Læsning af Peter Schindler gjorde stærkt indtryk på mig. Her var en besnærende og pågående katolsk propagandist. Var det sandt, at Jesu Kristi Kirke var et med Romerkirken? Så måtte jeg gå ud af folkekirken og opgive mit embede. Jeg havde kone og børn. Professor Skydsgaard hjalp mig til at tro at folkekirken også var en del af Kristi Kirke.

Men det var ikke et forhold man kunne slå sig til tåls med. Hvad var den sande kirke, Kristi legeme, at finde? Før "Reformatio" var begyndt kom jeg i forbindelse med jævnaldrende præster som var grebet af det såkaldte højkirkelige syn. Jeg følte mig fuldkommen på linie med dem. Da bevægelsen manifesterede sig med "Reformatio", Virring-konventer, kirkestævner, kunne jeg ikke andet end følge trop. Og jeg gjorde det med iver og glæde.

Jeg har aldrig angret at jeg tog dette skridt.

pastor emeritus
Johs. M. Nielsen.

KIRKEN, ET VÆRN FOR SANDHEDEN.

Biskop Bertil E. Gärtner, Göteborg, har på et kirkestævne i Norge holdt følgende foredrag, som vi hermed bringer med hans tilladelse.

Kirken er et værn for sandheden, ja det skulle den være. Men er den det? Egentlig berører dette ord noget, som i alle tider i Kirkens historie har været et stort problem. Gang på gang er denne side af Kirkens opgave i verden blevet aktualiseret. Og har man som i Kirkens historie her i landet haft en enhedskirke, en folkekirke, bliver dette et brændende problem, når folket og kirken ikke længere hænger sammen ud over på papiret, i skatteudskrivningen, i kirkebogsførelsen og på kirkegården. Kirken som et værn for sandheden

har en forudsætning, nemlig at Kirken véd svaret på de tre spørgsmål om den selv: hvorfra kommer Kirken? Hvor går den hen? Hvem er den?

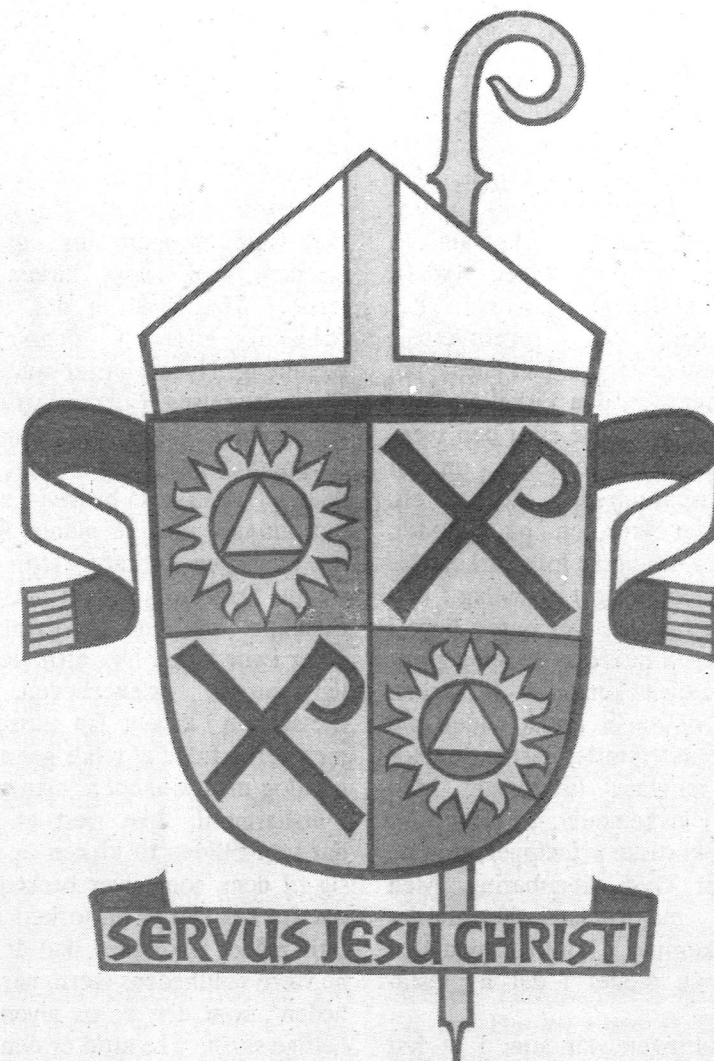
Som Kristi Kirke er man henvist til Kristus og udelukkende til ham. Hvad Kirken er og hvad den består af kan kun besvares med henvisning til ham. Og derfor er det oplysende at lytte til evangelisten Johannes i hans beskrivelse af Kirken og dens identitet i beretningen om Jesus for Pilatus, for denne verdens leder. Eller man kan tilføje for menne-

skenes domstol og vurdering. Sandheden må have en repræsentant eller talerør som fremfører sandheden. Denne verdens mennesker har mange af den slags. Men hvordan forholder det sig med Kirken? Kun i Kristus har vi vort talerør. Pilatus er en typisk repræsentant for denne verdens mennesker, som ikke er i besiddelse af en absolut sandhed. Jesus siger: "Dertil er jeg født, og dertil er jeg kommet til verden, at jeg skal vidne om sandheden. Enhver som er af sandheden hører min røst" (18,37). Det drejer sig om åbenbaringen, som kommer fra Gud, formidlet af Jesus, en sandhed, som er Jesus Kristus ("Jeg er sandheden"), hans person, hans ord. Det er en sandhed, som varer i evighed og er uforanderlig. Den er ikke opbygget på menneskers kundskaber og erfaringer og kommer heller ikke med krav om at opbygge et politisk system af en særlig art. Som repræsentant for en statsmagt kan Pilatus naturligvis ikke acceptere et sådant sandhedsbegreb. Hans sandhedsbegreb bygger sikkert på menneskelige overvejelser og kan derfor variere fra tid til tid, beroende på omstændigheder og udvikling og målsætning. Derfor er det naturligt, at Pilatus svarer: Hvad er sandhed? Man bør læse nogle mere sofistiskerede tanker ud af hans svar, end den for det verdslige menneske indlysende sandhed, at alt er relativt. Den er et værn for en tilfældig sandhed. Kristus er et værn for sandheden, som Gud har givet.

Her står de imod hverandre - den

politiske magt, den tilfældige sandhed, som bygger på menneskelige vurderinger og åbenbarings-sandhed, som Kristus står for, til alle tider har det været således, at Kirken i forskellige politiske situationer har haft mulighed for at prøve hvad der er godt og aktivt at handle, når statsmagten - samfundet, bestemmer sig for det, som ikke er godt - en retsordning inden for hvis rammer, der ikke findes tilstrækkelig plads for medmenneskelighed, retfærdighed, solidaritet med de mindste og svage og taberne. Mange steder i verden er det sådan i dag, eller var i går. Med vold lukkedes munden på Kirker i Østeuropa. Om Kirken ikke hørtes officielt, så var den til stede midt iblandt menneskene og var et værn for sandheden. Ikke højlydt, men i sin eksistens, i sine gudstjenester, hvor Guds ord læstes. Forsøg blev gjort fra statsmagtens side i disse lande på at drage Kirken og kristen tro ind i et uretfærdigt samfundssystem og en fastlåst, politisk ideologi. Staten kunne jo ikke tolerere Kirkens åbenbarede sandheder, eftersom de bygger på noget transcendentalt, på Gud, som ikke findes i chefidologernes tankesystem. Mange eksempler findes på den fare, som altid vil true den sande Kirke - en ideologisk sammenblanding. Denne sammenblanding kunne ske f.eks. på en grov og hensynsløs måde i Nazityskland, når man ville forene Glaube und Volk, troen og folket.

Men det kan også ske på en finere måde. I den vestlige verdens demokratier møder man i dag i kirker-

Et biskoppeligt våbenskjold

ne eksempler på, hvordan det menneskecentrerede demokrati trænger ind i Kirkens lære og undervisning og vurdering. Der sker en stadig

udjævning mellem gud og menneske, mellem profant og helligt, mellem ånd og legeme, åbenbaring og fornuft. Denne ideologiske sam-

menblanding skader Kirken, thi den angriber selve Kirkens grund, nemlig Guds åbenbaring, som er givet en gang for alle i den hellige skrift.

Ja, Kirken skulle være et værn for sandheden, som den er os givet i den hellige skrift, hvor vi lærer Gud og hans søn at kende. Men hvad er da Kirken? Vi (jeg) tilhører den svenske (danske) kirke sammen med over 90% af folket. Mindst halvdelen af dem er agnostikere eller ateister. Knap 5% er regelmæssige gudstjenestedeltagere. Det eneste tal, som holder sig i den kirkelige statistik, er begravelserne efter den svenske (danske) kirkes ordning - om det nu er så opmuntrende. Her står alt, hvad kirkebegreb er, på hovedet. Den gamle billingske folkekirketanke har ikke mere noget grundlag i den aktuelle situation. Det burde ligge i Kirkens egen interesse at følge grundtanken i sin bekendelse - at Kirken efter sit væsen er noget andet end en skatteunderstøttet institution for folkets religiøse interesser. Man mærker i kirkemødet, at man taler om demokratiske principper, som de stod over Guds åbenbaring. Men politiske majoritetsmanifestationer kan let komme i konflikt med den Kirke, man møder i det ny testamente.

I erindringen står som i et lyst glimt den sandhed, som nogle farvede kirkeledere talte med mig om for ti år siden i Sydafrika. Hvad er Kirkens rolle i samfundet, var spørgsmålet. Udgangspunktet var deres kirkes identitetskriser og min kirkes identitetskriser. Een ting var vi enige

om: Kristi Kirke kan aldrig være majoritetskirke i et folk og samtidig udøve sin profetiske opgave at tale ind i dagens sekulariserede verden. Kun en minoritetskirke, som er ubundet af statsideologien, kan tale profetisk.

Hvorledes er det da med den svenske (danske) kirke? Er den, som den skal være, et værn for sandheden sammen med andre kirker her i landet? Men hvad er den svenske (danske) kirke i denne sammenhæng? Hvem værner sandheden? Centralstyrelsen (kirkeministeriet?), det politisk valgte kirkemøde, biskopperne? Som alle forstår, er det ikke let at få klar besked af disse indretninger med så mange forskellige hensigter. Kyrkans Tidning (Kristeligt Dagblad?) er et anskueligt eksempel på den forvirring, som råder i vor kirke. Der afspejles tydeligt uroen, usikkerheden, identitetskrisen i kirken. En masse stemmer høres, fulde af modsigelser, ikke i dialog med hinanden, men snarere i disharmoni. Ikke sært at mange har tabt tilliden til kirken og vender sig til dem, som giver besked, som om det kan ske på en forkert autoritativ måde. Hvorledes skal den kunne være sandhedens værn, når "sandheden", som den er os given i den hellige skrift, ikke altid er den fælles grund. Jo; man siger altid fra alle sider, at man taler på skriftens grund, men resultatet er altfor mange forskellige tolkninger, som leder de kristne græsrodder i forvirring. Vist kan tolkningerne blive flere i en kirke, men der burde i alt fald fin-

des en slags ramme for alle skriftende meninger, f. eks. de svære spørgsmål om embede og demokrati, om homoseksualitet og ægteskab og aborter. Risikoen er ellers, at kirkens medlemmer havner i de modsatte anskuelsers sump. Man taler i dag om, at der tiltrænges vækkelse i vor kirke. Men hvad man mener med dette smukke ord, ved jeg ikke, eftersom ordet må betyde stik modsatte ting når de udtales af personer, som i de fleste spørgsmål indtager stik modsatte standpunkter.

Men hvad kan den enkelte kristne gøre? I massesamfundet, i det majoritetsdemokratiske samfund, har den enkelte ikke meget at skulle have sagt. Og dog mærker man gang på gang, at i det øjeblik kirken står frem med klar, bibelsk forankret tro, vækker det respekt. Selvfølgelig udtrykkes da foragt fra de ledende avisers skribenter, som ikke forstår, hvad kristen tro går ud på. Derfor må vi tænke på denne måde: Kirken er ikke de styrende i centralstyrelsen eller kirkemødet alene, men alle, som adlyder Kristus og tager imod ham. Det betyder, at kirken er stærkest ude i de lokale menigheder, hvor mennesker møder sin Herre i gudstjeneste og i tjeneste for næsten. Selvom kirkens troende folk ikke er nogen organisation, en politisk eller massemedial platform, har det alligevel en stemme at tale med. Og det er nok alligevel sådan, at det afgørende i Kristi Kirke sker på græsrodsplan, i lokalmenighederne. Hvor ordet findes, hvor sakramenterne gives, hvor troende

tager imod og forsøger at leve Kristi efterfølgelse, hvor man samles til bøn og gudstjeneste, der er Kristus. Og hvor Kristus er, der er Kirken. Og derfor skulle det være således, at Kirken som værn for sandheden, det er opgaven for os alle. Hver og en, hvor vi lever i Kristi menigheder. Der må vi værne sandheden mod de gudløse, mod de ligegyldige, mod dem, som er forblinded af materialismens glimrende guld. Vove at være, sige det anderledes, det, som Kristus kom for at udføre i verden. "Dertil er jeg født og kommet til verden for denne ene sags skyld - at vidne for sandheden. Enhver, som er af sandheden, hører min røst". (Vi hører vel sandheden til? Vi lytter vel til hans røst? I så fald er vi kaldede til at vidne for sandheden).

Vi glemmer ikke positionerne på den scene, som Johannes malede i sit evangelium. Pilatus med magten, fornuften, alle trumfkort i sin hånd. Og Kristus med sin aflagte magt, lidende for sandheden, nedværdiget af magten, eftersom der ikke findes nogen iagttageligt af Gud givet sandhed. Vi har fået opgaven af Kristus derved, at Gud giver os et fristed midt i uroen, Kristustroen, hans nærværelse i gudstjenesten, Ordet, messen, fællesskabet i menigheden. Vi har fået opgaven af Kristus, at værne om sandheden, netop der, hvor vi lever, vove at sige det, som Kristus sagde. Da er den til stede - Kirken - som et fristed midt i uroen, og for sandheden et værn.

Oversættelse:
Johs. Nielsen.

RESERVERET POSTVÆSENET

RE-FORMATIO

udgives af

Fællesskabet KIRKELIG FORNYELSE

Ansvarshavende redaktør:

Sognepræst Knud Christensen,
Kirkegade 9, 3600 Frederikssund.
Telefon 42 31 03 39.

Redaktionsudvalg:

Pastor Anders Studsgaard,
Havervad 7, 6780 Skærbæk.
Pastor Poul Ulsdal,
Kirkegade 88, 6700 Esbjerg
Sognepræst Peter Østerby-Jørgensen,
Galtrup, 7950 Erslev Mors,
Stud.teol. Jais H. Tinglund,
Åvej 1, 8240 Risskov.

Ekspedition:

Bladet koster 60 kr. årligt i abonnement, for
studerende 40 kr. årligt. Beløbet indbetales til
FKFs regnskabsfører, sognepræst Olav Fog,
Præstegårdsvej 11, Blåhøj, 7330 Brande.
Telefon 75 34 50 61. Postgiro 2 08 81 42.

Fællesskabet

KIRKELIG FORNYELSE

Formand:

Sognepræst Poul Exner,
Gymnasievej 4, 2620 Albertslund.
Telefon 43 62 28 38.

Bestyrelsen iøvrigt:

Sognepræst Olav Fog,
Præstegårdsvej 11, Blåhøj, 7330 Brande.
Sygeplejerske Anna C.B. Hansen,
Solvangsvej 24, 8400 Ebeltøft.
Kirketjener Kate Pedersen, Storkens Kvar-
ter 5B, 2620 Albertslund.
Sognepræst Hans Jørgen Thorsgaard Morten-
sen, Præstegården, 7990 Øster Assels.
Medlemmer betaler 160 kr. årligt til fællesska-
bet. Dette beløb omfatter også abonnement
på Re-formatio. Ægtepar 190 kr. Studerende
og pensionister betaler 80 kr. for enkeltmed-
lemskab. Pensionistægtepar 95 kr.

Re-formatio's Forlag:

Fællesskabet KIRKELIG FORNYELSE's
forlag, Præstegårdsvej 11, Blåhøj, 7330 Bran-
den. Telefon 75 34 50 61

Ekspedition og daglig ledelse:

Poul Ulsdal, Kirkegade 88, 7600 Esbjerg. Tele-
fon 75 13 81 05. Postgiro 5 61 60 50.

INDHOLD - NR. 2 - MARTS 1991 34. ÅRGANG

<i>Roald Flemestad: Paven og den lutherske kirkeordning IV</i>	30
<i>Peter Østerby-Jørgensen: Liturgiske bemærkninger</i>	35
<i>Anne Jeppesen: Anmeldelse af sangbog</i>	36
<i>Sven-Bertil Svensson: Ikoner</i>	37
<i>Program for Landskonventet:</i>	41
<i>Et svar fra ROM:</i>	45
<i>Peter Østerby-Jørgensen: En bemærkning</i>	47
<i>Fakta om nogle bevægelser i Church of England:</i>	48
<i>Johs. Nielsen: Derfor blev jeg høj Kirkelig</i>	50
<i>Biskop Bertil Gärtner: Kirken, et værn for sandheden</i>	51